REĠJUNI ULTRAPERIFERIĊI

Jeżistu miżuri speċifiċi fis-seħħ biex jiġi appoġġat l-iżvilupp tar-reġjuni l-aktar imbiegħda tal-Unjoni Ewropea, magħrufa bħala r-"reġjuni ultraperiferiċi": Guadeloupe, Guyana Franċiża, Réunion, Martinique, Mayotte, Saint-Martin (Franza), Gżejjer Azores u Madejra (Portugall) u Gżejjer Kanarji (Spanja). L-iskop ta' dan l-appoġġ huwa li jtaffi l-limitazzjonijiet ikkawżati mill-pożizzjoni ġeografika mbiegħda ta' dawn ir-reġjuni.

IL-BAŻI ĠURIDIKA

Artikoli 349 u 355 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea (TFUE).

L-ISFOND

Xi Stati Membri tal-UE għandhom parti mit-territorju tagħhom f'żoni tad-dinja li huma mbegħdin mill-Ewropa. Dawn ir-reġjuni, magħrufa bħala r-reġjuni ultraperiferiċi, ikollhom iħabbtu wiċċhom ma' numru ta' diffikultajiet relatati mal-karatteristiċi ġeografiċi tagħhom, b'mod partikolari: il-pożizzjoni mbiegħda, l-insularità, id-daqs żgħir u t-topografija u l-klima diffiċli tagħhom. Jiddependu ekonomikament minn ftit prodotti (ta' spiss prodotti agrikoli jew riżorsi naturali). Dawn il-karatteristiċi jikkostitwixxu limitazzjonijiet fuq il-potenzjal ta' żvilupp futur tagħhom.

Bħalissa hemm disa' reġjuni ultraperiferiċi:

— ħames dipartimenti extra-Ewropej Franċiżi – Martinique, Mayotte, Guadeloupe, Guyana Franċiża u Réunion;

— komunità extra-Ewropea Franċiża waħda – Saint-Martin;

— żewġ reġjuni awtonomi Portugiżi – Madejra u Gżejjer Azores;

— komunità awtonoma Spanjola waħda – Gżejjer Kanarji.

Għandu jiġi ssottolinjat li r-reġjuni ultraperiferiċi huma differenti mill-pajjiżi u territorji extra-Ewropej tal-UE. Huma 25 il-pajjiżi u territorji extra-Ewropej kostituzzjonalment marbutin ma' dawn l-Istati Membri: id-Danimarka, Franza, in-Netherlands u r-Renju Unit. Il-pajjiżi u territorji extra-Ewropej mhumiex parti mis-suq uniku u jeħtiġilhom jirrispettaw l-obbligi imposti fuq il-pajjiżi terzi fir-rigward tal-kummerċ, partikolarment ir-regoli tal-oriġini, l-istandards sanitarji u fitosanitarji u l-miżuri ta' salvagwardja. Ir-relazzjonijiet ta' assoċjazzjoni tal-UE mal-pajjiżi u territorji extra-Ewropej huma spjegati fid-dettall fid-Deċiżjoni tal-Kunsill 2013/755/UE adottata fil-25 ta' Novembru 2013. L-Artikolu 355 tat-Trattat ta' Lisbona jippermetti lill-Kunsill Ewropew, fuq l-inizjattiva tal-

Istat Membru kkonċernat, jemenda l-istatus ta' ċertu pajjiż jew territorju extra-Ewropew (jiġifieri r-reġjuni ultraperiferiċi jew il-pajjiżi u territorji extra-Ewropej) ta' Franza, tad-Danimarka jew tan-Netherlands mingħajr ma jkun hemm bżonn ta' emenda tat-Trattat. Sa tmiem is-sena 2011, pereżempju, Saint-Barthélemy kienet reġjun ultraperiferiku, iżda fl-2012 inbidlet f'pajjiż jew territorju extra-Ewropew. Fl-2014 ġara l-oppost fil-każ ta' Mayotte, li kienet pajjiż jew territorju extra-Ewropew u bis-saħħa ta' Deċiżjoni tal-Kunsill inbidlet f'reġjun ultraperiferiku.

Tabella: data dwar ir-reġjuni ultraperiferiċi

	Distanza mill-kapitali nazzjonali (km)	Superfiċje (km2)	Popolazzjoni	PDG *per capita* espress bħala perċentwal tal-medja UE (UE=100) (*)
UE 28	-	4 407 569.1	508 450 856	100
Franza* **	-	633 186.6	66 415 161	106
Portugall	-	92 226.0	10 374 822	77
Spanja	-	505 944.0	46 449 565	90
Azores	1 548	2 322.0	245 766	69.2
Kanarji	1 850 (medja għall-arċipelagu kollu)	7 445.0	2 135 722	78.2
Guadeloupe	7 578	1 681.6	393 392	73.1
Guyana Franċiża	7 841	83 533.9	262 527	58.4
Madejra	1 041	802.0	256 424	73.39
Martinique	7 641	1 128.0	376 847	77.03
Réunion	9 921	2 503.7	850 996	69.92
Saint-Martin (**)	6 700	86 (53 għall-parti Franċiża)	36 457	-
Mayotte	8 444	374.0	235 132	30.75
(*) Data għall-2015, minbarra l-Azores, Madejra u Martinique (2014) u Guadeloupe (2016); sorsi: Eurostat, Istitut Nazzjonali tal-Istatistika tal-Portugall. (**) Sorsi: INSEE (Franza) 2015 u Ministère Français des Outre-Mer (Ministeru tal-Pajjiżi u territorji extra-Ewropej ta' Franza); mhijiex disponibbli d-data għall-PDG. (***) Is-superfiċje totali għal Franza tinkludi r-reġjuni ultraperiferiċi iżda mhux il-pajjiżi u territorji extra-Ewropej.				

Sors: Eurostat 2015

L-OBJETTIVI

Irrispettivament mid-distanza kbira li tisseparahom mill-kontinent Ewropew, ir-reġjuni ultraperiferiċi huma parti integrali mill-Unjoni Ewropea, u l-acquis communautaire huwa applikabbli b'mod sħiħ fit-territorju tagħhom. Madankollu, minħabba l-pożizzjoni

ġeografika speċifika tagħhom u d-diffikultajiet relatati, il-politiki tal-UE kellhom jiġu adegwati għas-sitwazzjoni speċifika tagħhom.

Il-miżuri rilevanti jikkonċernaw, b'mod partikolari, oqsma bħall-politiki doganali u kummerċjali, il-politika fiskali, iż-żoni ta' kummerċ ħieles, il-politiki tal-agrikoltura u tas-sajd u l-kundizzjonijiet għall-provvista ta' materja prima u prodotti essenzjali tal-konsumatur. Barra minn hekk, ir-regoli dwar l-għajnuna mill-Istat u l-kundizzjonijiet għall-aċċess għall-Fondi Strutturali u għall-programmi orizzontali tal-UE jistgħu jiġu adattati għall-ħtiġijiet ta' dawn ir-reġjuni (eż. l-allokazzjoni speċjali tal-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali (FEŻR) favur ir-reġjuni ultraperiferiċi).

Apparti l-allokazzjonijiet speċjali tal-FEŻR, ir-reġjuni ultraperiferiċi jibbenefikaw ukoll, fil-qasam agrikolu, mill-programmi POSEI (Programm ta' Soluzzjonijiet Speċifiċi Relatati mal-Periferiċità u l-Insularità), iffinanzjati mill-FAEG (ara t-tabella ta' hawn taħt). Dawn il-programmi jiffokaw fuq żewġ tipi ewlenin ta' miżuri:

— arranġamenti speċifiċi ta' forniment maħsuba biex itaffu l-ispejjeż addizzjonali ta' forniment relatati ma' prodotti essenzjali għall-konsum mill-bniedem, għall-ipproċessar jew għal użu bħala fatturi tal-produzzjoni agrikola;

— miżuri biex isostnu l-produzzjoni agrikola lokali.

Għall-perjodu ta' programmazzjoni 2014-2020, madwar EUR 13-il biljun tal-Fondi Strutturali u ta' Investiment Ewropej (Fondi SIE) ġew allokati lir-reġjuni ultraperiferiċi, bil-mod segwenti:

Tabella: Fondi Strutturali u ta' Investiment Ewropej
tal-2014-2020 allokati lir-reġjuni ultraperiferiċi

Fondi SIE allokati lir-reġjuni ultraperiferiċi	**(f'biljuni ta' EUR)**
FEŻR (inklużi allokazzjonijiet speċjali favur ir-reġjuni ultraperiferiċi u Kooperazzjoni Territorjali Ewropea)	5
Fond Soċjali Ewropew (FSE) (inkluża l-Inizjattiva favur l-Impjieg taż-Żgħażagħ)	1.9
Fond Agrikolu Ewropew għall-Iżvilupp Rurali (FAEŻR)	1.5
Programmi fi ħdan il-Programm ta' Soluzzjonijiet Speċifiċi Relatati mal-Periferiċità u l-Insularità (POSEI) (iffinanzjati mill-Fond Agrikolu Ewropew ta' Garanzija – FAEG)	4.6
Fond Ewropew għall-Affarijiet Marittimi u s-Sajd (FEMS)	0.3
Total	13.3

Sors: Kummissjoni Ewropea, ir-Raba' Forum tar-Reġjuni Ultraperiferiċi, 30-31 ta' Marzu 2017

Fil-proposta tagħha għall-politika ta' koeżjoni ta' wara l-20202020, il-Kummissjoni pprevediet it-tkomplija tal-allokazzjoni speċjali tal-FEŻR ta' aktar minn EUR 1.5 biljun għar-reġjuni ultraperiferiċi. Se jirċievu wkoll EUR 270 miljun bħala programmi ta' kooperazzjoni ("Interreg").

STRATEĠIJA EWROPEA GĦAR-REĠJUNI ULTRAPERIFERIĊI

F'Ottubru 2017, il-Kummissjoni ppubblikat komunikazzjoni (COM(2017)0623): "Sħubija strateġika aktar b'saħħitha u mġedda mar-reġjuni ultraperiferiċi tal-UE". Din l-istrateġija tipproponi approċċ ġdid biex jiġu indirizzati aħjar il-ħtiġijiet speċifiċi ta' kull wieħed mid-disa' reġjuni ultraperiferiċi tal-UE. Se tgħinhom joħolqu opportunitajiet ġodda għall-abitanti tagħhom, jixprunaw il-kompetittività u l-innovazzjoni f'setturi bħall-agrikoltura, is-sajd jew it-turiżmu, u japprofondixxu l-kooperazzjoni mal-pajjiżi ġirien.

L-istrateġija hija bbażata fuq erba' pilastri:

— governanza ġdida bbażata fuq sħubija soda;

— nibnu fuq l-assi tar-reġjuni ultraperiferiċi;

— tagħti lok għat-tkabbir u l-ħolqien tax-xogħol u

— żieda tal-kooperazzjoni.

IR-RWOL TAL-PARLAMENT EWROPEW

Minkejja l-fatt li d-deċiżjonijiet kollha rigward liema reġjuni jingħataw l-istatus ta' reġjun ultraperiferiku jittieħdu mill-Kunsill Ewropew, il-Parlament jiżvolġi rwol attiv ħafna fl-appoġġ li jingħata lir-reġjuni ultraperiferiċi.

Il-Parlament Ewropew għandu setgħat pariġġ il-Kunsill f'dak li jirrigwarda leġiżlazzjoni li tikkonċerna l-aktar politiki importanti tal-UE, bħall-politiki reġjonali, agrikola, tas-sajd u tal-edukazzjoni. Fil-ħidma tiegħu, il-Parlament iqis is-sitwazzjoni speċifika tar-reġjuni ultraperiferiċi u jappoġġa inizjattivi li jkollhom l-għan li jagħtu spinta lill-iżvilupp tagħhom.

Matul in-negozjati tal-qafas regolatorju 2014-2020, il-Parlament sostna l-prinċipju li r-reġjuni ultraperiferiċi għandhom igawdu minn trattament differenzjat fir-rigward tar-rati ta' kofinanzjament, dispożizzjonijiet speċjali fl-ambitu tal-FEŻR dwar l-investimenti produttivi fl-impriżi u regoli speċifiċi f'dawk li huma programmi tal-kooperazzjoni territorjali Ewropea. Barra minn hekk, fl-2014 il-Parlament adotta riżoluzzjoni dwar "l-ottimizzazzjoni tal-potenzjal tar-reġjuni ultraperiferiċi permezz tal-ħolqien ta' sinerġiji bejn il-fondi strutturali tal-UE u programmi oħra tal-UE". F'din ir-riżoluzzjoni huwa fakkar il-karatteristiċi speċjali tar-reġjuni ultraperiferiċi u enfasizza l-bżonn ta' sinerġiji bejn l-appoġġ li ġej mill-Fondi Strutturali favur ir-reġjuni ultraperiferiċi u l-programmi fil-livell tal-UE bħalma huma Orizzont 2020, LIFE+ u COSME.

Fi żmien aktar reċenti, il-Parlament kien qiegħed jiddelibera fuq rapport fuq inizjattiva proprja dwar ir-reġjuni ultraperiferiċi, li jiffoka fuq l-implimentazzjoni tal-Artikolu 349 tat-TFUE, li jkopri oqsma mal-politika marittima, is-sajd u t-tkabbir blu, il-politika ta' koeżjoni, l-ambjent u l-enerġija.

Filipa Azevedo / Marek Kołodziejski
05/2019